

Nr 7.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående auktorisation inom resebyråverksamheten.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 35, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lundqvist* hemställt, att »riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att genom auktorisation eller på annat sätt åt resebyråyrket inom vårt land bereda sådant skydd, att nöjaktiga trygghetsgarantier skapas för den resande allmänheten.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Resebyråverksamheten såsom sådan är i Sverige icke föremål för rättslig reglering. Genom det uppsving turisttrafiken efter krigsslutet rönt ha emellertid frågor, som äga samband därmed, ådragit sig statsmakternas intresse. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 november 1948 tillkallades således sakkunniga att utreda frågan om den utländska turisttrafikens ekonomiska betydelse för landet jämte därmed sammanhängande frågor. De sakkunniga antogo benämningen *Turistutredningen*.

Direktiven för utredningen framgå av chefens för handelsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 5 november 1948. Departementschefen anförde därvid bland annat följande:

— — — Då emellertid förutsättningarna för den utländska turisttrafiken efter världskrigets slut i många hänseenden äro andra än tidigare och denna trafik dessutom måste anses mycket betydelsefull även ur det allmännas synpunkt, synes det motiverat att, som Svenska turisttrafikförbundet hemställt, en statlig utredning av hithörande spörsmål kommer till stånd. Jag vill framhålla, att det icke blott är den utländska turisttrafikens betydelse för landet ur valutasympunkt som härvidlag gör en översyn önskvärd utan även de nya problem som sammanhänga med den resande publikens ändrade sammansättning — de utländska resenärerna komma ju numera i vid utsträckning från andra befolkningslager än tidigare. — — — De inkomster i främmande valuta, som tillföras landet genom utländska turister, redovisas av valutakontoret. Det har emellertid visat sig, att de av valutakontoret konstaterade inkomsterna av ifrågavarande slag icke äro så höga som man rätteligen kunnat vänta. Anledning härtill synes vara, att en del av turisternas utgifter i Sverige bestridas på vägar som undandraga sig valutamyndigheternas insyn. Även om det härvidlag icke alltid behöver vara fråga om illojala förhåvanden, framstår det som ett viktigt intresse att fastställa turisttrafikens verkliga ekonomiska betydelse och att tillse att ifrågavarande medel även valutatekniskt komma landet till godo. Svenska turisttrafikförbundet har i sin framställning även berört möjligheterna att öka kapaciteten av de svenska transportmedel,

som stå de utländska turisterna — särskilt de från Amerikas förenta stater — till buds för resan till vårt land, samt att utvidga och förbättra hotellbeståndet. Även om av lätt insedda skäl några direkta insatser från det allmännas sida knappast kunna ifrågakomma för detta syfte, är det otvivelaktigt motiverat att uppmärksamhet ägnas även dessa spörsmål.

Enligt direktiven har utredningen icke att upptaga frågan om auktorisation av resebyråverksamheten. Emellertid lär utredningen ha funnit sig böra upptaga jämväl detta spörsmål till behandling.

Turistutredningen har därvid rådgjort med bland annat *Svenska resebyråföreningen*, en sammanslutning av i Sverige verksamma svenska och utländska resebyråer, som ha kontraktsenlig rätt att försälja de stora svenska trafikföretagens biljetter, och, efter omfattningen av vars och ens verksamhet, motsvarande rätt även för utländska trafikföretag. Föreningens inställning till förevarande angelägenhet framgår av en till utredningen överlämnad skrift, i vilken anföres bland annat följande:

När man i dag studerar det svenska reselivets utveckling och tendenser till formbildning särskilt efter det andra världskrigets slut, får man ganska snart en klar bild över den neddragnings-, som resebyråbranschen genom tillkomsten av ovederhäftiga, icke fackkunniga reseorganisatörer blivit utsatt för. De följdverkningar, som detta faktiska förhållande redan givit många praktiska exempel på, bära alla spekulatörens osunda stämpel av geschäftsmakeri med allmänhetens sparade medel som pant för de reseprestationer, vars ovederhäftiga karaktär påtalats såväl av den resande allmänheten som av dagspressen.

På grund av resebyråernas komplicerade arbetsuppgift, med åtföljande berättigade krav från allmänhetens sida på en solid underbyggnad och fackkunskap, synes nu tiden vara mogen att slå fast vissa regler och minimikrav för bedrivande av resebyråverksamhet. Urakrlåtenheten att respektera resebyråernas uppgift som samhällelig institution och som en viktig gren av näringslivet måste, där så icke redan skett, leda till konsekvenser, som i första hand drabba allmänheten såväl vid turistresor som vid de för vår folkförsörjning så viktiga affärsresorna, och som kunna vara till allvarlig skada för svensk goodwill såväl inom som utom landet.

Vilken svensk enskild person som helst eller sammanslutning av något slag, kan i dag utan vidare starta en rörelse, som vederbörande benämner resebyrå. Därtill erfordras egentligen endast en telefon och ett tryckt programblad samt annonsering i dagspressen för att få i gång verksamheten.

Det torde snarare vara regel än undantag att denna sorts verksamhet bedrivs i hemmet, på något hotellrum eller inom ett kontor, där den huvudsakliga arbetsuppgiften är en helt annan. Det finns givetvis mera kapitalstarka s. k. outsiders, som starta sin verksamhet med en elegantare och mera påkostad fasad. En sak torde emellertid vara gemensam för dem alla, nämligen den att verksamheten på intet vis kan sägas ha något direkt samband med vad som inom svenskt reseliv förknippas med namnet resebyrå. Försäljningsverksamheten tager endast sikte på sällskapsresor till utlandet samt vissa arrangemang vis-à-vis resenärernas valutor.

Lättvindigheten att igångsätta en verksamhet av detta slag samt den totala avsaknaden av all kontroll av vederbörandes sakkunskap rimmar illa med de krav, som samhället i dag uppställer för hart när varje yrke, för vars utövande en viss utbildning och garantier erfordras.

Sitt slutgiltiga ställningstagande till frågan har turistutredningen ännu ej utformat, men har åt sin juridiske expert uppdragit att iordningställa förslag till lagtext för en resebyråauktorisering.

Som i motionen nämnes har i Norge genomförts lagstiftning om auktorisation av resebyråer. Det är känt att man även i Frankrike, Holland, Portugal och Spanien har resebyråverksamheten koncessionerad. Om bakgrunden till och utformningen av den norska lagstiftningen, har från Turistutredningen inhämtats följande:

Anledningen till att man i Norge ansåg sig ha behov av en resebyrålag var i första hand att resebyråerna gentemot turisterna representerade hela turistindustrin och att det därför vore nödvändigt med vederhäftighetskrav på vederbörande utövare. Resebyråarbetet är ju så upplagt, att köparen, d. v. s. turisterna, hos byrån mot kontant likvid erhåller kvitton i form av biljetter eller hotellanvisningar, vilka av resebyrån garanteras berättiga turisterna till vissa tjänster i form av transporter, övernattningar, måltider etc. Resebyrån står därigenom i ett dubbelt kreditförhållande, dels till kunden, av vilken resebyrån uppburit förskottslikvid, dels till trafikföretagen och hotellen, som mot kredit få leverera de tjänster, som resebyrån har sålt. En resebyråverksamhet, som inte är ärligt och vederhäftigt upplagd, drabbar därför inte bara de trafikföretag, som utnyttjas, utan även den resande allmänheten. Det var mot bakgrunden av detta som det i Norge framstod som angeläget att kunna kontrollera att resebyråerna voro skickade och fullt kompetenta, såväl med hänsyn till fackkunskap som med hänsyn till ekonomiska resurser att utöva sin verksamhet. Eftersom de inhemska resebyråerna samarbeta med utländska resebyråer, kan en inhemsk resebyrå, som inte fattat sin uppgift på rätt sätt, vålla mycken skada i utlandet och initiera till reklam och propaganda, som sedan inte kan uppfyllas, när turisterna komma för att utnyttja de förhandsinbetalda arrangemangen. För övervakningen av den norska resebyrålagen finnes en kommitté, vari representanter för den norska resebyråföreningen, Landslaget för Reiselivet i Norge (motsvarigheten till Svenska turisttrafikförbundet), hotellen och transportföretagen äro representerade. Denna kommitté har som ordförande chefen för det norska Samferdseldepartementets turistdirektorat.

Utskottet. Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår arbetar för närvarande turistutredningen med de spörsmål, som i förevarande motion beröras. Enligt utskottets mening föreligger därför icke skäl att upptaga frågan om auktorisation inom resebyråverksamheten till fristående prövning, innan resultatet av det nu pågående utredningsarbetet redovisats. Detta kommer, enligt uppgift, att ske under första hälften av innevarande år.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motion. I:35, icke måtte föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 februari 1950.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Sten, Wistrand, Sunne, Nils Elowsson, Wahlund* och Bengtson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken, Ryberg, fru Sandström, herrar Nilsson i Göteborg, Lundberg, Andersson i Alfredshem och fröken Wetterström*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.